

ἰθαγένειαν τῆς οἰνοφόρου Ἀμπέλου (*Vitis vinifera*), ἥτις ἀπὸ παναρχαιοτάτης ἐποχῆς καλλιεργεῖται ἀνά τὴν μεσημ. Εὐρώπην καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς βορ. Ἀφρικῆς. Ἦδη τὸ εἶδος τοῦτο ἀπαντᾷ καλλιεργούμενον καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς νοτ. Ἀφρικῆς. Τῆς οἰνοφόρου Ἀ. ἀπολελιθωμένα φύλλα καὶ σπέρματα (γίγαρτα) εὐρέθησαν εἰς τὴν μεσημ. Γαλλίαν καὶ τὴν βορ. Ἰταλίαν, ἐντούτοις αὐτοφυῆς, πράγματι ἀγρία (*V. vinifera sylvestris*). σήμερον ἡ Ἀ. αὕτη ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸν Πόντον καὶ τὴν Ἀρμενίαν, πρὸς νότον τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει (Δ.195) νῆσόν τινα ὀνομαζομένην Κύρανον καὶ κειμένην παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Λιβύης, ἥτις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Αἰγυπτίων, ἦτον «ἐλαιών τε μεστή καὶ Ἀμπέλων». Οἱ Αἰγυπτιολόγοι βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς Ἀ. καὶ ἡ οἰνοποιία ἐν Αἰγύπτῳ χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς πέμπτης π.Χ. χιλιετηρίδος, ὃ δὲ Ἑλλάνιος (παρ' Ἀθην. Α, 34) λέγει ὅτι «ἐν τῇ Πλινθίνῃ πόλει Αἰγύπτου πρώτη εὐρέθηται τὴν ἄμπελον». Ἐκτεταμένοι φαίνεται ἦσαν τὸ πάλαι οἱ ἀμπελώνες παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου καὶ αἱ σταφυλῆ αὐτῶν «πάνυ βρωθῆναι εὐστομοί», πολλὰ δὲ αὐτόθι «τῶν οἴνων αἱ ἰδιότητες κατὰ τε τὰ χρώματα καὶ τὴν προσφορὰν», καὶ ὑπερεῖχεν αὐτῶν ὃ τῆς πόλεως Ἀντίλλης (Ἀθην. Α. 33). Κατὰ τὸν Πausανίαν ἀγριαὶ Ἀ. ἐφύοντο παρὰ τὸν Ἀτλαντα τῆς Λιβύης, ἀπὸ τῶν Ἀμπέλων δὲ τούτων ἔζων οἱ ἔσχατοι πρὸς τὸν Ἀτλαντα οἰκοῦντες (1, 33, 4). Ἐντούτοις φαίνεται ὅτι τόσον εἰς τὴν Αἰγύπτου ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας παραμεσογειοῦς γῶρας ἡ καλλιέργεια τῆς Ἀ. εἰσῆλθη ἐκ τῆς Ἀσίας. Τὰ ἀναφερόμενα περὶ εὐρέσεως τῆς Ἀ. ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Αἰτωλίᾳ (Ἀθην. Α', 34 καὶ Β, 35), καὶ περὶ τῆς ἐν Θήβαις γενέσεως τοῦ θάμνου τούτου (Pausanias 9, 25, 1), καὶ ἐπομένως περὶ τῆς ἐλληνικῆς ὄθεν ἰθαγενείας αὐτοῦ δὲν εἶνε βέβαια. Αἱ εἰς τὰ μέρη ταῦτα εὐρεθεῖσαι αὐτοφυεῖς Ἀ. ἦσαν ἀναμφιβόλως ἐκ τῶν συνηθέστατα τυχαίως βλαστανοσῶν πολλαχοῦ ἐκ σπερμάτων διασπειρομένων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν πτηνῶν. Αἱ οὕτω βλαστάνοσαι Ἀ. κατὰ κανόνα λαμβάνουσι μορφὴν ὅλως ἀγρίαν ὃ καρπὸς των συνήθως εἶνε μικρόραξ, πολὺσπερμος καὶ στρυφνὸς τὴν γεῦσιν. Τοιαῦτα Ἀγριάμπελοι (κν. Ἀγριάμπελα ἢ Ἀγριοκλήματα) καὶ σήμερον ἐτι συχνὰ ἀπαντῶσιν εἰς τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων παραμ. χωρῶν.

Ὁ καρπὸς τῆς Ἀ. ἐκαλεῖτο παρ' ἀρχαίοις βότρος καὶ σταφυλή τὸ δευτερον ὄνομα, ὅπερ ἐπεκράτησε παρ' ἡμῖν (σταφύλι), εἶνε τὸ ἀρχαιότερον καὶ κατὰ τὸν Ἀθην. (ΙΑ' 653) «ἀσιαγενές», ὡς δὲ σήμερον παρ' ἡμῖν οὕτω καὶ τὸ πάλαι τῆς ὄμφακος (ἀγουρίδας) ἐγίνετο χρῆσις ἀντὶ ὄξους εἰς τὴν παρασκευὴν φαγητῶν τινῶν (Ἀθην. ΙΑ' 663).

Ὁ Θεόποπος (παρ' Ἀθην. Α', 26) λέγει ὅτι μέλας οἶνος κατεσκευάσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Χίων καὶ ὅτι αὐτοὶ πρῶτοι, διδαχθέντες παρὰ τοῦ Οἰνοπίωνος, υἱοῦ τοῦ Διονύσου, ἐξέμαθον τὸ φυτεῖν καὶ θεραπεύειν τὴν Ἀ., αὐτοὶ δὲ μετέδωκαν τὰς γνώσεις των ταύτας εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Ἀπ' ἐτέρου ὅμως